

POLITICAL & SECURITY STATEWATCH

Buletin analitic lunar editat de IDIS VIITORUL Nr. 2, Iulie 2007

FOCUS

- **Cadrul intern:** “După ce au pierdut influența în majoritatea consiliilor raionale, comuniștii caută pârghii pentru a-și consolida controlul asupra societății moldovenești”
- **Cadrul extern:** “Înapoi în viitor – Est sau Vest?”
- **Cadrul de securitate:** “Un deja vu îngrozitor – Voronin l-a privit pe Putin în ochi”

Acest buletin este o publicație analitică lunară bilingvă care are drept scop analiza politicii interne, externe și de securitate a Republicii Moldova.

Autorii “Political and Security Statewatch”: Ion Marandici, Sergiu Panainte și Dumitru Mînzărari.

Pentru orice comentarii sau întrebări referitoare la buletin vă rugăm să ne contactați la ghenadie.mocanu@viitorul.org sau idis_viitorul@mdl.net.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) “Viitorul” reprezintă o organizație de cercetare, educație și de promovare, care activează într-o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, drept, științe politice, management instituțional și strategii. IDIS a fost înființat în 1993 în calitate de organizație neguvernamentală, necomercială și non-politică.

WWW.VIITORUL.ORG

■ Cadrul intern

DUPĂ CE AU PIERDUT INFLUENȚA ÎN MAJORITATEA CONSILIILOR RAIONALE, COMUNIȘTII CAUTĂ PÂRGHII PENTRU A-ȘI CONSOLIDA CONTROLUL ASUPRA SOCIETĂȚII MOLDOVENEȘTI

Ion Marandici

Luptă pentru putere la nivel local – formarea coalițiilor ne-comuniste în consiliile raionale

Situația politică internă a R. Moldova din luna iulie a fost determinată de negocierile postelectorale. În cele treizeci și două de consilii raionale ale țării, partidele politice au continuat tratativele pentru formarea unor coaliții locale și alegerea președinților de raion. În rezultatul alegerilor locale, 22 din cei 30 de președinți ai consiliilor alese sunt necomuniști, ceea ce înseamnă că majoritatea raioanelor sunt conduse de către politicieni susținuți de alianțe necomuniste. Partidul Alianța Moldova Noastră (AMN) a reușit cel mai mare succes în negocierile pentru numirea președinților de raion, obținând paisprezece poziții, comparativ cu doar opt poziții pentru PCRM.

Comuniștii au obținut victorii în raioanele: Edineț, Basarabeasca, Drochia, Anenii Noi, Briceni, Ocnîța, Dondușeni, Dubăsari. În unele raioane comuniștilor le-au lipsit unul sau câteva voturi pentru alegerea președintelui de raion. În Edineț ei au primit un vot de la Ravnopravie, în Basarabeasca – un vot de la Partidului Democrat (PDM), în Drochia - un consilier independent a votat în favoarea candidatului comunist și, în sfârșit, în Anenii Noi – doi consilieri de la PDM, doi de la PSD (Partidul Social Democrat) și un consilier independent au susținut prin vot comuniștii.

Negocierile la nivel local au demonstrat că unica forță politică care nu a reușit să formeze o coaliție de orice fel a fost PCRM. Situația postelectorală a arătat că în urma formării coalițiilor, partidele mai mici au reușit să depășească scorul electoral semnificativ al partidului comunist. Acest rezultat a fost influențat și de comportamentul postelectoral al PCRM: împiedicarea formării autorităților locale, încercarea de a anula alegerile în unele localități, precum și intrarea în așa-numita „opoziție totală”.

În cazul consiliilor raionale, victoria opoziției comuniste este evidentă, fapt datorat și diferențierii ideologice minime între partidele de opoziție ceea ce a și favorizat formarea coalițiilor.

Reformele în administrația publică locală devin tot mai stringente, în special este necesară sporirea autonomiei fiscale a localităților. Majoritatea taxelor și veniturilor colectate ar trebui direcționate către bugetul local în vederea stimulării noilor proiecte de dezvoltare la nivel local, ceea ce ar putea conduce la consolidarea democrației la acest nivel.

Cu toate acestea, președintele Voronin și-a exprimat intenția de a diminua rolul consiliilor raionale ne-comuniste. Voronin cere loialitate politică din partea autorităților locale în schimbul suportului financiar. Direcționarea resurselor financiare adiționale către localitățile conduse de primari independenți în vederea atragerii lor poate fi un mijloc aplicat de către PCRM.

La moment, în Moldova există trei nivele ale puterii: la nivel național - PCRM este cel care controlează instituțiile publice, la nivel intermediar - coalițiile formate din partidele din opoziție controlează aproape două treimi din consiliile raionale, la nivelul inferior - PCRM continuă să fie cel mai puternic partid.

Negocierile din Chișinău

Cel mai important consiliu, Consiliul Municipal Chișinău, continuă să rămână fără președinte din cauza negocierilor dificile între partide. După mai multe acuze de inflexibilitate și incapacitate de a forma un front comun împotriva comuniștilor, la 24 iulie PL (Partidul Liberal), PDM, AMN și PPCD (Partidul Popular Creștin Democrat) au semnat o înțelegere pentru formarea unei majorități în Consiliul Municipal. Nicăieri în înțelegere nu este menționată vreo alianță sau coaliție. Majoritatea nou-creată este foarte fragilă, având doar 27 voturi din 51. În

lunile iunie și iulie or. Chișinău continua să aibă o administrație interimară, iar în august este verosimil ca fiecare din aceste partide să primească câte un scaun de vice-primar. La acest nivel, comportamentul partidului comunist este mai degrabă ambivalent. Pe de o parte, consilierii comuniști din Consiliu s-au declarat în „totală opoziție”, în timp ce în alte localități ei au obținut poziții cheie. Strategia comuniștilor în Chișinău este de a-l lăsa pe noul primar Dorin Chirtoacă și noua administrație fără suport financiar din partea statului pentru ca aceștia să înfrunte luarea unor decizii dure și nepopulare.

Noul primar al capitalei a descoperit datorii istorice în jur de 320 de milioane de lei (aproximativ 26,6 milioane USD). Companiile municipale „Apa-Canal”, „Termocom” și Regia de Transport Electric activează cu pierderi. Începerea unor proiecte mari și ambițioase este aproape imposibilă din cauza datoriilor care sunt o moștenire deranjantă. Se pare că primarii interimari precedenți (Vasile Ursu și Veaceslav Iordan) și-au luat hotărârile ghidați mai cu seamă de loialitatea politică, decât de principiile gospodăririi. În dosul campaniilor politice neterminabile din Chișinău, ei au evitat să vorbească despre problemele stringente cum ar fi majorarea prețurilor pentru unele comodități publice.

În viitorul apropiat primarul liberal va înfrunta o dilemă: sau va propune majorarea prețurilor pentru anumite servicii municipale ca aprovizionarea cu apă, energie termică pe timpul iernii, distribuția apei calde, transportul public, sau va fi nevoit să contracteze credite noi în vederea evitării nemulțumirilor publice și, împreună cu aceasta, o pierdere de popularitate înaintea alegerilor parlamentare din 2009. În orice caz, majorarea treptată a prețurilor la unele servicii este inevitabilă și chiar a fost recomandată de către reprezentantul FMI în Moldova.

Devotamentul se diminuează într-un stat în care drepturile omului nu sunt respectate

Cetățenii Republicii Moldova nu manifestă un nivel înalt de loialitate față de statul moldovenesc. Datele noi arată că în ultimii patru ani mai mult de 37.000 de cetățeni moldoveni au obținut cetățenia Federației Ruse. Cifrele pot fi comparate cu datele oficiale oferite de Ministerul Afacerilor

Interne al României - aproape 100.000 de cetățeni moldoveni sunt deținători ai cetățeniei României. Faptul, că între 600.000 și 1.000.000 de persoane abia au scris cerere de obținerea a cetățeniei române demonstrează atractivitatea acestei țări după ce a devenit membră a Uniunii Europene. De asemenea, acest fapt arată cât de slabă este legătura între statul moldovenesc și cetățenii lui.

O cauză majoră a suportului scăzut al cetățenilor pentru statul în care trăiesc este și atenția scăzută a autorităților față de respectarea drepturilor fundamentale ale omului. Numărul de moldoveni care au cerut azil politic în 2005, oficializat recent de UE, arată că 4.506 dintre aceștia s-au plâns că au fost persecutați din diferite motive în țara natală; indicatorii pentru Moldova îi întrec pe cei din Ucraina (3.077 cereri de azil). Chiar dacă numărul de cereri aprobate este extrem de mic (1,66%), acest indicator dezvăluie în ce măsură cetățenii moldoveni își apreciază statul în materie de democrație, prosperitate și stabilitate.

În 2005, dintre statele vecine, UE a oferit azil preponderent rușilor (46,22%), cetățenilor Bosniei (27,49%), Azerbaidjanului (25,75%), turcilor (13,52%) și belorușilor (12,42%). Numărul deciziilor pozitive arată că, în opinia UE, statele menționate au deficiențe democratice serioase. În cazul Moldovei, numărul mare de cereri pentru azil politic și rata mică de răspunsuri pozitive este un fenomen contradictoriu. Chiar dacă în viziunea Uniunii Europene Moldova nu are serioase neajunsuri la capitolul dezvoltării democratice, totuși, Moldova continuă să piardă cazuri la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). Acest număr este într-o creștere constantă. În iulie 2007 numărul de cazuri pierdute a fost de peste 60. Cel mai recent caz (Bimer S.A. împotriva R. Moldovei) se referă la violarea dreptului la proprietate și s-a dovedit a fi cel mai costisitor din toată istoria statului moldovenesc. Moldova a fost obligată să plătească companiei private o sumă impunătoare de 520.000 euro. Cele mai multe cazuri la CEDO pierdute de Moldova s-au datorat neexecutării unor decizii judecătorești, lipsa de garanții pentru un proces decent, limitarea accesului la exprimare.

Raportul Centrului Național al Drepturilor

Omului prezentat în Parlament pe data de 13 iulie, dezvăluie că respectarea drepturilor sociale și cele la proprietate, accesul la justiție și la un proces echitabil sunt cele mai vulnerabile laturi ale sistemului judiciar moldovenesc, fiind în dezacord cu standardele europene. Eliberarea deținuți politici din grupul Ilașcu a avut loc cu abuzuri semnificative ale drepturilor omului. Rămâne imposibilă protejarea drepturilor cetățenilor în teritoriul separatist al Transnistriei.

Încălcări în materie de protecție a drepturilor omului din Moldova au fost elucidate și în ultimul raport al Freedom House. Indicele democrației pentru Republica Moldova a rămas același (4.96). Acest lucru, însă, poate fi interpretat și ca absență a unui progres. Conform acestui raport, Moldova și-a îmbunătățit scorul la capitolul Societate Civilă și a pierdut, pe de altă parte, la cel al independenței media. Dacă în raportul Freedom House ar exista o secțiune pentru protecția mediului, Moldova ar primi una din cele mai proaste note.

Indiferența autorităților publice față de mediul înconjurător

Se pare că ecologia nu reprezintă o prioritate pe ordinea de zi a guvernării actuale. Numărul angajaților Ministerului Protecției Mediului (25 de persoane) este insuficient comparativ cu numeroasele probleme privind mediul ambiant. La fel, și Parlamentul a uitat despre proiectarea legislației ce propune declararea zilei de 11 iulie - ziua râului Nistru. Eco-Tiras, o organizație internațională nonguvernamentală unind peste 50 de organizații de protecție a mediului, și-a exprimat îngrijorarea față de poluarea Nistrului și a propus o serie de măsuri care ar contracara lezarea ecosistemul râului. La fel de îngrijorător este și faptul că interesele economice nu iau în seamă necesitatea unui mediu ambiant curat și sănătos.

Dezvoltarea durabilă reprezintă o frază care poate fi găsită deseori în strategiile guvernamentale, dar mai puțin în teren. Chiar dacă Strategia de Dezvoltare Națională este discutată într-un cerc destul de extins, protecția mediului nu își prea găsește loc printre priorități. Construcția liniei de cale ferată Cahul-Giurgiulești, începută fără o evaluare

preliminară a impactului asupra mediului, amintește de timpurile sovietice când ecologia nu era o problemă pentru discuții. În pofida existenței unor rute alternative de acces, calea ferată a fost proiectată să treacă prin rezervația naturală „Lunca Prutului”. Cetățenii din regiune se tem că statul va recurge la exproprieri forțate de terenuri, în timp ce numeroase ONG-uri din domeniul protecției mediului au protestat împotriva modului în care se realizează acest proiect.

Controlul guvernamental

Statul încearcă să-și extindă controlul în mai toate sfere societății moldovenești. Mijloacele de informare în masă continuă să reflecte realitatea într-o manieră distorsionată, favorizând astfel conducerea comunistă. Într-o audiere, Corneliu Mihalache, pe când era președinte al Consiliului Coordonator al Audiovizualului (CCA), s-a arătat nemulțumit de performanțele acestei instituții cu menirea de a stabili regulile pentru dezvoltarea mediei libere în R. Moldova. CCA-ul a fost de multe ori supus criticii pentru politizare și supunere față de partidul comunist, dat fiind faptul că membrii lui erau aprobați de către Parlament cu majoritate comunistă.

Justiția, de asemenea, se află sub o presiune constantă. Eliberarea neașteptată a lui Valeriu Pasat, fostul șef al Serviciului de Informații și Securitate al R. Moldova (SIS), a avut loc imediat după întvederea lui Vladimir Voronin cu omologul său rus Vladimir Putin, fapt care demonstrează, că independența justiției în Moldova e un simplu mit. Potrivit avocaților lui Pasat eliberarea sa se datorează intervenției directe a președintelui Voronin.

Cadrul instituțional al democrației moldovenești este *de jure* parlamentar, însă *de facto* prezidențial. Din cauza faptului, că partidul de guvernământ are pentru a doua oară majoritatea locurilor în Parlament, nu există un sistem efectiv de control și apreciere pentru o democrație consolidată. Sistemul nu funcționează la capacitatea optimă, deoarece întreaga structură statală este dublată de către structura partidului comunist condus de șeful statului. Voronin refuză să renunțe la calitatea de președinte al PCRm în pofida mai multor reacții publice. Astfel, Președinția a devenit în

Moldova cea mai influentă instituție publică, iar majoritatea reformelor și inițiativelor își au originea în edificiul prezidențial.

În iulie, controlul conducerii de stat s-a extins asupra sindicatelor. Cel mai mare sindicat „Solidaritatea”, a înglobat Confederația Sindicatelor din Republica Moldova. Este cunoscut faptul, că „Solidaritatea” este controlată de către guvernare. În această ordine de idei, nu este surprinzător, că în ultimele luni în Moldova nu au avut loc proteste ale salariaților, deși salariile au rămas neindexate.

Chiar dacă biserica și statul sunt separate și nu există o religie oficială, președintele Voronin încearcă să politizeze și să-și impună controlul asupra bisericii ortodoxe. În urma unor rezultate electorale nesatisfăcătoare, președintele a hotărât să includă Biserica în jocurile sale politice. Pentru aceasta el a convocat la începutul lui iulie clericii Bisericii Ortodoxe și le-a sugerat să-și convingă adepții spre a vota comuniștii, dacă aceștia nu doresc ca competitorii lor religioși să îi întrecă. Nimeni dintre înaltele oficialități ale Bisericii Ortodoxe nu a protestat împotriva ingerinței statului în treburile bisericești, chiar dacă Voronin și-a permis să-l numească pe Iisus Hristos „primul comunist”. Paradoxal, dar comunismul și religia, incompatibile în orice altă parte, se găsesc strâns legate în Moldova.

Prognose

La moment, provocarea cea mai mare asupra stabilității politice interne este determinată de un factor neuman. Pentru o țară agrară, cum este Moldova, timpul secetos și consecințele lui vor fi grija ei principală în decursul următoarelor două luni. Seceta, cauzată de lipsa ploilor în 2007, va afecta stabilitatea întregii economii. Sistemul de irigație acoperă doar 20% din teritoriul cultivat. Deci, aceasta va afecta sectorul agricol, al cărui angajați formează 54% din populație. Gospodăriile mici vor fi afectate, iar prețurile pentru producția agricolă deja escaladează.

La moment, reacția guvernării față de criza din agricultură a fost inadecvată: prea lentă și prea simbolică. Statul a întreprins insuficiente măsuri pentru prevenirea crizei respective. Agenția Națională de Achiziții Publice a anunțat că a procurat doar 3400 tone de grâu comparativ cu necesarul de 30 000 tone

pentru a completa rezervele de stat. Guvernul intenționează să anuleze taxa pentru importul grâului și reîntorcerea unei părți din TVA în vederea evitării creșterii prețurilor la produsele făinoase. Acestea rămân, însă, niște măsuri haotice, conducerea neavînd deocamdată nici o strategie coerentă pentru înfruntarea consecințelor timpului secetos. În schimb, prim-ministrul Vasile Tarlev acuză autoritățile locale necomuniste pentru situația creată și, interpretând greșit autonomia locală, a îndemnat autoritățile locale să-și procure singur cantitatea necesară de cereale.

În august – septembrie situația în agricultură se va agrava și va afecta securitatea alimentară a țării.

■ Cadrul extern

ÎNAPOI ÎN VIITOR – EST SAU VEST?

Sergiu Panainte

Contextul internațional

Temperaturile teribile, cele mai mari înregistrate pentru această perioadă a anului, au determinat o micșorare a activității pe plan extern în această lună. Pe plan intern partidul de guvernământ a continuat critica și campania de căutare a „șapului ispășitor”, blamând pe toți laolaltă pentru înfrângerea sa în alegerile locale. În schimb PCRM nu a excelat pe arena internațională.

Acest lucru se poate explica prin importante procese care, desfășurându-se pe plan global și regional, au redus atenția principalilor actori internaționali acordată Moldovei. Cel mai important eveniment a fost retragerea Federației Ruse din Tratatul privind Forțele Armate Convenționale în Europa (FACE) și din acordurile internaționale adiționale Tratatului FACE. În timp ce NATO și-a exprimat regretul și dezamăgirea privind această decizie unilaterală, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Moldovei a fost în stare doar să murmure o îngrijorare față de decizia Rusiei și să aștepte evoluția evenimentelor atunci când va expira limita de 150 de zile necesare ca hotărârea de retragere să intre în vigoare.

Dacă această suspendare va deveni o realitate, aceasta va însemna o periclitare serioasă a soluționării conflictului transnistrean, deoarece Rusia va fi în stare de a disloca forțele sale armate pe linia flancurilor fără nici o supraveghere din partea țărilor membre la Tratatul FACE. Mai mult chiar, din moment ce Rusia a făcut publică de nenumărate ori intenția de a avea o bază militară rusă pe teritoriul transnistrean, acest obiectiv poate fi atins mai ușor ca niciodată. Moldova ar fi trebuit să fie printre primele țări care ar obiecta vehement împotriva deciziei Rusiei, odată ce ratificarea Tratatului FACE adaptat este condiționată de către membrii NATO pentru ca Rusia să îndeplinească Acordurile de la Istanbul ce prevăd retragerea totală a trupelor militare rusești de pe teritoriul Moldovei și Georgiei.

Autoritățile moldovenești vor avea de-a face cu evenimente primejdioase în timpul apropiat dacă această suspendare va avea loc. Rusia, care își recăpătă puterea și acționează mai sigur pe arena internațională, va face tot posibilul pentru a menține în continuare conflictul înghețat în Transnistria. Un astfel de pas întreprins de Rusia, ar echilibra NATO-ul consolidat,

la care în 2004 au aderat încă 7 membri noi, dintre care două țări foste membre a Pactului de la Varșovia – Bulgaria și România – pe flancul de sud.

Povestea veche: dilema Est-Vest

Cum s-a menționat deja de către Dumitru Mânzărari în ediția precedentă a PSS, prioritățile politicii externe schimbă direcția de la vest la est, fapt demonstrat de vizitele președintelui Voronin la omologul său rus Vladimir Putin și negocierile din culise privind elaborarea unui plan de soluționare a conflictului transnistrean. Până acum Voronin a negat toate aceste afirmații „nef fondate”, înclinând spre faptul că soluția trebuie găsită în formatul 5+2 și în conformitate cu legea privind reglementarea conflictului transnistrean adoptată în vara 2005.

Aceasta reprezintă o scuză greu de acceptat formulată de către Voronin, care ducea țara cu bunăștiință într-o înțelegere nedreaptă de reunificare a statului. După această nereușită, lui Voronin nu-i rămânea decât să respingă toate speculațiile la acest subiect și să readucă în discuție mitul despre implicarea nemijlocită a tuturor negociatorilor și observatorilor în procesul de soluționare pașnică a conflictului care ar păstra suveranitatea și integritatea teritorială a țării.

În pofida unei active diplomații de navetă purtată de Vladimir Voronin vis-a-vis de Rusia în luna trecută, în iulie poate fi atestată o abordare mai puțin „energetică” a relațiilor bilaterale dintre cele două state. Cu toate acestea tendința de a încerca atingerea unei înțelegeri cu Rusia, mai cu seamă la capitolul Transnistria și redeschiderea pieții sale pentru vinurile moldovenești, e un leitmotiv al agendei politicii externe a Moldovei.

Dacă e să ne întoarcem la proiectul de reglementare a problemei transnistrene, este clar că, lui Voronin nu i-a reușit să obțină aprobarea lui Putin, dat fiind faptul că Transnistria a fost întotdeauna o piesă de rezervă utilizată pentru a șantaja autoritățile moldovenești în negocierile dintre Moldova și Rusia. Fiind aparent mai cointeresat de menținerea Moldovei sub controlul rusesc și temperarea aspirațiilor ei europene, Putin a respins planul elaborat de consilierii lui Voronin. În schimb Putin a reușit să convingă președintele moldovean să renunțe la intenția de a impune un embargo începând din 1 iulie la importul de materii

prime de către Transnistria, fiindcă regimul de la Tiraspol nu este în stare să exporte produsele sale fără timbrele vamale moldovenești. Vladimir Putin înțelege că izolarea economică a Transnistriei va împinge regimul spre concesiuni și pierderea poziției pe care o deține la moment în negocierea acordului final de soluționare. O măsură asemănătoare a fost întreprinsă și în martie 2006, iar rezultatele nu au întâziat să apară, când întreaga activitate economică externă a Transnistriei a fost paralizată. Unicul obstacol ce împiedică implementarea unei astfel de măsuri sunt restricțiile impuse de către Rusia la importul de vinuri și produse agricole moldovenești; în caz contrar Chișinăul demult ar fi trecut la astfel de acțiuni.

Cu atât mai mult, problema redobândirii accesului vinurilor din Moldova la piețele rusești este o mare durere de cap pentru Voronin. La începutul acestei luni șeful RosPotrebNadzor-ului, Ghenadii Onișenco, a anunțat că două companii, iar mai apoi încă trei au obținut permisiunea să reînceapă exportul conform unei scheme complexe elaborată de instituția pe care o conduce. Cu toate acestea, la o conferință de presă recentă (25 iulie), Voronin a declarat că lucrurile nu vor evolua după bunul plac al lui Onișenco. Sau accesul la piețele Rusiei va fi deschis pentru toți producătorii de vinuri, sau pentru niciunul. Se pare, că președintele nu vrea să cedeze în această chestiune delicată, dat fiind faptul ca aceasta ar pricinui mari pierderi bugetului de stat. Este absolut evident că acest control de durată a calității producției vinicole este o poveste inventată, deoarece este clar că prelungirea interdicției e menită să preseze autoritățile moldovenești să accepte condițiile formulate de Rusia.

Pe de altă parte, pe parcursul acestei luni, președintele republicii a avut câteva întrevederi cu oficiali europeni unde au fost reconfirmate cu tărie aspirațiile de aderare ale Moldovei la Uniunea Europeană (UE). Pe parcursul acestor întrevederi, Voronin a accentuat eforturile Moldovei în vederea promovării reformelor continue în toate domeniile și a solicitat oaspeților să susțină pe toate căile posibile procesul de integrare a Moldovei în UE.

Realitățile politice fac din Moldova un stat vecin al Uniunii Europene și nu lasă multe căi de alegere Uniunii, aceasta exprimându-și suportul pentru orice inițiativă democratică declarată de către Moldova precum îmbunătățirea legislației, a capacității administrative, reforme etc. Întrucât, oferta făcută de UE nu este una ce ar motiva suficient Moldova

să promoveze un proces rapid de „europenizare” și „modernizare”, Uniunea este în așteptarea măcar a unor pași mai mici care pot fi întreprinși în cadrul Planului de Acțiuni RM-UE. Dar, ca și mai înainte, Moldova rămâne încadrată în politica de integrare europeană care, în opinia autorităților, nu contravine cu calitatea de membru al CSI, iar sprijinul și influența Rusiei sunt resimțite pe larg în abordarea multiplelor probleme cu care se confruntă statul nostru.

Regretabil este faptul, că politica externă condusă de președintele Voronin se prezintă neputincioasă și într-un proces de autodefinire, simultan agravând dilema Est-Vest. La ultima conferință de presă (25 iulie) șeful statului moldovenesc a afirmat cu sinceritate că Moldova încă nu merită statutul de membru asociat al UE. Deocamdată, pe agenda politicii externe a republicii în ceea ce privește Uniunea Europeană figurează doar preferințele comerciale autonome și un regim de vize facilitat. Acest lucru sugerează faptul că Moldova nu caută decât beneficii unilaterale din relația cu UE, urmărind „momeala” și evitând „cârligul”. Oricum, din momentul în care Acordul de Parteneriat și Cooperare expiră în 2008, UE va găsi modalități de a condiționa preferințele sale comerciale și căi de a face ca Moldova să înțeleagă faptul că integrarea europeană nu reprezintă doar comerț și deplasare liberă a persoanelor, ci și necesitatea unui efort conjugat pentru îndeplinirea aquis-ului comunitar. Prin urmare, autoritățile moldovenești vor trebui să depună eforturi titanice în vederea atingerii nivelului standardelor europene la toate capitolele.

În consecință, una dintre cele două priorități majore ale politicii externe a Moldovei după istoricul conses politic din 4 aprilie 2005 – rezolvarea conflictului transnistrean - este abordată prin prisma relațiilor bilaterale moldo-ruse, în timp ce a doua prioritate – integrare europeană, rămâne vădit compromisă de implementarea ineficientă a Planului de Acțiuni Moldova-UE, de practicile deloc democratice utilizate de către partidul de guvernământ, precum și de loialitatea nelimitată a președintelui moldovean față de Rusia.

Atacurile contraproductive ale lui Voronin la adresa României

De la declararea independenței relațiile bilaterale cu veciniul din vest al Moldovei pot fi caracterizate de urcușuri și coborâșuri, de perioadele de încălzire la cele aproape de înghețare. În această lună, Vladimir

Voronin iarăși a criticat aspru România la câteva capitole: (1) pentru susținerea financiară a opoziției, care acționează distructiv și dă peste cap planurile comuniștilor de a rezolva problema transnistreană; (2) pentru cererea deschiderii consulatelor românești la Bălți și Cahul; și (3) pentru impunerea forțată de către România a cetățenilor Republicii Moldova de a obține cetățenia română, cifra raportată autoritățile române fiind de aproximativ un milion de cereri în acest sens.

Rezultatul acestor acuzații neîntemeiate și repetate de președintele moldovean, ar putea înrăutăți serios relațiile moldo-române. Foarte nemulțumit de eșecul în alegerile locale, Voronin a declarat imediat faptul că opoziția a fost finanțată de București. O astfel de declarație irațională poate doar să agraveze divergențele dintre București și Chișinău, iar replica autorităților române se așteaptă a fi promptă.

Cea mai mare grijă a lui Voronin în relațiile cu România este încheierea Tratatului de Bază, negocierile asupra caruia nu pot fi finalizate din 1991. În presă s-au scurs informații precum că propuneri de acest gen din partea părții române au fost recepționate în decursul acestei luni la Chișinău. Și, totuși, Voronin nu a ezitat să-și exprime încă o dată românofobia. Abordarea actuală a politicii față de România de către președintele Voronin este una falimentară, întrucât Moldova iarăși se arată incapabilă de a stabili un dialog politic productiv cu vecinul său vestic.

A înviunii și a cerșii: Cât de bună este strategia?

Pe data de 28 iunie președintele Voronin s-a adresat corpului diplomatic și a criticat statele occidentale pentru că nu a susținut Moldova în rezolvarea disputei cu Rusia privind prețurile la gazele naturale și interdicției la exportul produselor agricole. Mai târziu, președintele, iarăși a convocat corpul diplomatic, doar că de data aceasta a cerut Occidentului să ajute Moldova în depășirea consecințelor secetei grave care a afectat profund recolta acestui an.

Este oare aceasta o politică externă bine pusă la punct, consecventă sau cel puțin inteligibilă? După invinuirea Occidentului pentru neajutorarea Moldovei și încercarea de a-l face responsabil de toate problemele țării, Voronin pe neașteptate cere ajutorul acelor state occidentale în ameliorarea consecințelor secetei. Prin urmare, Cabinetul de Miniștri în frunte cu Tarlev, dau dovadă de neputință și sunt fără de soluții concrete pentru această problemă stringentă fiind împotmoliți în incompetență. Voronin este

conștient că nu poate cere ajutorul Rusiei, care ar fi doar bucuroasă să obțină încă o pârghie de control asupra Moldovei, în afară de diferendul transnistrean omniprezent în relațiile moldo-ruse. De aceea, odată ce situația devine tot mai dramatică, cerșirea suportului țărilor occidentale a fost unica soluție.

Acuzele la adresa Vestului nu este deloc cea mai bună strategie de concentrare a atenției asupra Moldovei: aceasta distruge încrederea occidentalilor în țara noastră, în cazul în care această încredere a existat vreodată în general. Desigur, ajutorul nu va întârzia să vină, dar nu mulțumită lui Voronin, ci mai degrabă pentru că occidentalii înțeleg că cei care vor avea de suferit sunt oamenii de rând și nu cei care iau decizii promovând o politică deficitară. Ar fi de cuviință, ca obligațiile pe care și le-a asumat partidul de guvernământ față de UE și alte organizații internaționale și partenerii occidentali să fie aplicate în practică. Odată ce va exista o separare reală a puterilor în stat, mass-media liberă, justiție independentă și drepturi civile și politice reale, ajutorul Vestului și accesul la numeroasele lui resurse vor fi acordate pe deplin.

Prognoze

În luna viitoare, eforturile politicii externe vor fi predominant îndreptate spre rezolvarea crizei recoltei, cauzate de seceta acută. Este de așteptat ca statele vestice, mai ales UE, vor acorda asistență și ajutor umanitar, dacă diplomația moldovenească o va cere. De asemenea, trebuie menționat faptul că președintele Voronin a cerut și ajutorul Organizației pentru Agricultură și Alimentație (FAO), ceea ce demonstrează că el este într-o serioasă proces de căutare a soluțiilor.

Ar trebui să ne așteptăm și la o creștere a dinamismului în relațiile moldo-române cu privire la negocierea și posibila finalizare a textului Tratatului de Bază. Aceasta se va întâmpla dacă Bucureștiul va închide ochii la declarațiile nemotivate ale președintelui Voronin. Și dacă aceasta nu se va întâmpla, e verosimilă o nouă răcire a relațiilor bilaterale între aceste două țări.

În ceea ce privește vectorul estic, se așteaptă o intensificare a acțiunilor orientate spre apropierea pozițiilor Chișinăului de cele ale Moscovei în problema reglementării politice a conflictului transnistrean. Dacă Putin va continua să păstreze poziția sa intransigentă, ceea ce este cert, Voronin va avea de confruntat o dilemă serioasă, rămânând fără opțiuni, întrucât al doilea mandat prezidențial câștigat de el a fost practic o promisiune de reîntregire a statului.

■ Cadrul de securitate

UN DEJA VU ÎNGROZITOR – VORONIN L-A PRIVIT PE PUTIN ÎN OCHI

Dumitru Mînzărari

Raționalul și emoțiile – claie peste gramadă

Spiritele incinse, certurile și tensiunile au devenit caracteristice arenei politice postelectorale a Moldovei. E mai surprinzător faptul, că președintele Voronin, care nu este un novice în ale politicii, a reacționat atât de afectat la eforturile de unificare a opoziției împotriva partidului lui de conducere (PCRM). De altfel, nu doar echilibrul politic din țară s-a modificat, dat fiind că și partidul, în fruntea căruia se află, s-a manifestat destul de activ în supărarea partenerilor săi preelectorali pe calea unor abuzuri masive a resurselor administrative și a multor alți pași de natură dubioasă. Alte acțiuni ale lui Vladimir Voronin, ca întreținerea negocierilor secrete cu omologul său rus asupra problemei transnistrene, la fel, au stârnit îngrijorarea printre partidele din opoziție. Totuși, președintele moldovean pare a desconsidera toate acestea și, în schimb, a amenințat cu micșorarea fondurilor administrațiilor locale controlate de alte partide decât PCRM. Această amenințare a fost urmată de încă una, care zice că nici un post oficial nu va fi împărțit cu opoziția.

Dar care este motivul acestei dure confruntări cu opoziția prezentă în ultimile adresări ale lui Voronin publicului? Poate fi că prestarea proastă a PCRM-ului la alegerile locale a cauzat această explozie emoțională a președintelui? Sau poate a fost ofensat de eforturile opoziției în vederea unirii eforturilor peste tot unde e posibil spre a obține controlul asupra unui număr semnificativ de raioane? Emotivitatea președintelui a devenit legendară. Ea arăta stilat și patriotic în 2003, când Voronin a declarat că Moldova mai degrabă ar îngheța fără gazele naturale rusești, decât să-și trădeze interesele vitale. Moldova într-adevăr nu a înghețat atunci, dar a cedat cu supușenie presiunii din partea Rusiei și a pierdut controlul asupra, probabil, unicului bun strategic ce-i rămăsese în control – rețeaua națională de distribuție a

gazelor naturale. Aceasta a făcut Chișinăul total dependent de compania de stat rusă - Gazprom. Chiar dacă astăzi Moldova va reuși să găsească o alternativă gazului rus, ea nu va fi în stare să utilizeze rețeaua de distribuție ca să aducă aceste gaze la consumator fără consimțământul Gazpromului. Un alt caz de manifestare a temperamentului incandescent al președintelui a fost mustrarea Ucrainei și României la ceremonia de deschidere a terminalului de la Giurgiulești, acestea fiind considerate vecini neprietenoși. Evenimentul s-a produs când Moldova avea nevoie în mai multe rânduri de susținerea ambelor, confruntându-se cu pericolul iminent al presiunii politice și economice rusești.

Voronin și reputata lui administrație prezidențială au atacat de mai multe ori Bucureștiul și oficialitățile române pentru ceea ce au descris ca „intervenția în treburile interne ale Moldovei”, câteodată chiar susținute în acțiunile sale de Moscova. Pe lângă această, președinția lui Voronin a împiedicat eliberarea a multor declarații de protest din partea Ministerului de Externe, redactate drept răspuns la susținerea evidentă a conducerii separatiste de la Tiraspol de către înalte oficialități rusești. Un astfel de comportament al Chișinăului a fost corect interpretat de Moscova ca fiind o slăbiciune. De aceea, Rusia a tratat Moldova din poziția „nimeni nu negociază cu o țară slabă”. De ce să se compenseze un lucru, care oricum poate fi luat? E ironic faptul că consilierul principal al lui Voronin în multe afaceri de stat importante, inclusiv în politica externă, a fost înainte rectorul școlii antropologice. Se presupune că studenții aceștia învață, printre altele, și evoluția istorică a culturii politice rusești.

Recenta „despărțire” a PCRM-ului cu două partide din opoziție (PD și PPCD) arată ciudat și fără sens, deoarece grupul parlamentar al PCRM nu deține majoritate în Parlament. După alegerile din 2005 aceste două partide au întemeiat parte-

neriat cu comuniștii, fapt care a permis Parlamentului să devină o instituție funcțională. Fiind prezente unele contradicții ireconciliabile dintre anumite grupuri de opoziție, nu este surprinzător faptul că corpul legislativ nu este în stare să promoveze vre-o lege sau inițiativă. Aceasta ar putea determina o criză a puterii și ar forța președintele să dizolve parlamentul și să ceară alegeri înainte de termen. Or, acesta nu ar fi un scenariu similar celui discutat recent cu Kremlinul?

Oare Voronin nu își dă seama de riscurile pe care le implică reluarea tensiunii și dușmăniei între PCRМ și opoziție, fără planificarea unei căi de soluționare demne pentru el și pentru oponenții săi interni? Dacă nu, oare persoana care a redactat discursul a intenționat anume un astfel de efect, astfel folosindu-l pe președinte? Cum se leagă aceasta cu faptul că Voronin a cerut demisia lui Marian Lupu în scurt timp după alegeri? Și de fapt, cât de fundamentate sunt afirmațiile precum că grupul parlamentar PCRМ tinde spre schimbări în codul electoral al țării?

Divizați, suntem mai puternici

Dacă actuala conducere comunistă în frunte cu Vladimir Voronin este chiar nerăbdătoare să provoace alegerile înainte de termen, ea probabil crede că va avea de câștigat pe urma acestui pas. Se pare, că în sânul PCRМ există păreri precum că ei ar reuși să obțină acum mai multe voturi, decât la alegerile din 2009. Deci toată gălăgia nu e atât provocată de dorința de a soluționa conflictul transnistrean sau de a deveni membru al UE, cât de frica partidului de guvernământ pentru viitorul său. Steaua comuniștilor pare a fi în declin. Suferind o pierdere bruscă de popularitate, abandonată de partenerii interni și confruntându-se cu posibilitatea izolării în următorul un an și jumătate, perioada de înaintea alegerilor parlamentare, PCRМ îndură de asemenea divergențe interne în creștere. Garda comunistă veche marcată de o mentalitate sovietică ar putea avea succes în a-l convinge pe președintele Voronin să urmeze exemplul omologului său uzbek Islom Karimov. Aceasta înseamnă că el ar putea prefera termenii și condițiile clare propuse de Rusia în locul promisiunilor obscure și încurcate ale UE

despre o perioadă nedeterminată de integrare europeană. Unele presiuni în favoarea legăturilor cu Rusia pot apărea, de asemenea, și din partea elitei locale de afaceri care are tangențe cu președintele și PCRМ, dar și puternice interese economice în Federația Rusă.

Oricum, lucrurile ar putea să nu fie atât de simple. Se vede că nu toți cei din grupul parlamentar PCRМ resping posibilitatea de cooperare cu opoziția. Mai târziu cu o singură zi după cuvântarea lui Vladimir Voronin din 25 iulie, spicherul Marian Lupu, la fel membru al PCRМ, a înmuiat mesajul aspru al liderului comunist. Contrar celor spuse de Voronin, el a declarat că PCRМ trebuie neapărat să facă concluzii din lecția rezultatelor slabe la alegeri și să continue cooperarea cu opoziția. Afirmația lui precum că PCRМ are nevoie de reformare, ceea ce include și schimbarea numelui partidului, din nou nu a coincis cu ceea ce a spus Voronin pe parcursul întâlnirii sale cu clerul Bisericii Ortodoxe a Moldovei. Președintele moldovean le-a vorbit clericilor despre dificultatea în a schimba denumirea partidului cât timp ea este una populară, deoarece ar fi imediat preluată de alții. Pe parcursul aceleiași întrevederi el a mai cerut reprezentanților bisericii ca să lucreze în echipele lor asupra creșterii susținerii comuniștilor în rândurile populației.

Deci au fost diferențe fundamentale între adresările lui Lupu și Voronin cu toate că le desparte o singură zi. Marian Lupu, și el membru al PCRМ, s-a arătat înțelegător de faptul, că electoratul a devenit mai instruit politic și nu mai poate fi prostit și manipulat, făcând aluzie la metodele utilizate de PCRМ pe parcursul alegerilor. De asemenea, el a acceptat, că contextul politic curent necesită și mai multă cooperare între partidul de guvernare și opoziție dacă se dorește înfăptuirea priorităților naționale privind integrarea europeană, rezolvarea conflictului și bunăstarea generală a populației. În mod contrar, președintele concepe partidele din opoziție ca fiind subordonate lui și PCRМ, ușor de cumpărat și deccumințit prin oferirea unor posturi în aparatul de stat. În timp ce acestea ar fi „morcovul”, „bîta” a fost demonstrată public recent – posibilitatea limitării finanțării de autoritățile centrale a localităților locale controlate de

opoziție și ignorarea opiniei acesteia în luarea hotărârilor de stat. Această perspectivă seamănă mult cu „democrația controlată” rusească, decât un stat liberal de tip european.

Lupu a insistat asupra ideii că în PCRМ sunt mai mulți membri care simt necesitatea urgentă de a implementa schimbări în sânul partidului. Acesta ne sugerează faptul că se apare o divizare în cadrul PCRМ. Atât timp cât lucrurile vor rămâne așa, Vladimir Voronin și alți membri ai partidului comunist vor înfrunta dificultăți în punerea la cale a unor alegeri înainte de 2009. Înseamnă că divergențele dinăuntru PCRМ rețin pentru un timp o criză internă majoră.

În pofida acestui fapt, posibila hotărâre a guvernării de a reduce fondurile raioanelor ce au ales lideri necomuniști ar putea prezenta un rateu cu consecințe semnificative pentru stabilitatea țării. E puțin posibil ca lui Voronin să-i reușească să convingă populația că autorităților locale poartă vina pentru faptul că conducerea comunistă i-a lipsit de fonduri. Contrar, presiunea asupra gurunării se va mări simțitor și din cauza secetei cu care se confruntă actualmente țara. Așadar, orice confruntare premeditată între partidele politice și inabilitatea de a negocia va conduce la o divizare a societății deja fragmentată. Vor exista tot mai multe dezacorduri în activitatea instituțiilor de stat, micșorându-le eficiența și făcându-le mai vulnerabile pentru presiuni externe.

Afacerile celor doi Vladimiri

Emoțiile și contradicțiile au marcat sfera externă a politicii de securitate moldovenești. Fraza lui Voronin precum că, președintele Putin nu insistă asupra federalizării țării noastre aduce unele notabile schimbări a politicii externe rusești cu privire la Moldova. În continuare, alte cuvinte ale lui Vladimir Voronin despre președintele rus pot fi comparate cu renumita declarație a lui George Bush, când acesta din urmă a insistat că l-a privit pe Putin în ochi și aceasta l-a convins că președintele rus e un om de încredere.

Cât de atractivă n-ar fi această idee, faptele elucidează contrariul. Conform lui Voronin, Putin l-a asigurat că problema vinului va fi rezolvată

și că tuturor producătorilor de vinuri din Moldova li se va permite comerțul pe piețele ruse. Astăzi, însă, președintele se vede certându-se la această temă cu un oficial rus de rang mai mic, Ghenadii Oniscenco. Destul de ironic, unele servicii de presă locale au răspândit povestea precum că președintele Putin și-a telefonat subordonatul, pe parcursul unei întâlniri cu Voronin din iunie, chiar imediat după ce a ascultat problema comerțului cu vinuri expusă de președintele moldovean. Avându-și conducerea bazată pe o ierarhie puternic verticalizată, similar cu cea a statului rus, ar mai crede Vladimir Voronin că un funcționar de talia lui Oniscenco va îndrăzni să nu asculte de ordinul superiorului său? Acesta este mai degrabă un truc menit să accelereze și să forțeze concesiunile din partea Moldovei care au fost promise de către președintele Voronin omologului rus pe parcursul ultimelor discuții. Și, iarăși, faptul că detaliile acestei discuții nu sunt cunoscute nici chiar de Ministerul de Externe vorbește împotriva președintelui Voronin. El a negat încheierea unor înțelegeri secrete cu Putin, dar tot Voronin refuză dezvăluirea cerințelor părții ruse referitor la conflictul transnistrean înaintate Chișinăului, fără a menționa pe care din acestea le-a acceptat.

Urmărind reflectarea problemei Kosovo în presa din Rusia, pot fi trase unele concluzii clare că Kremlinul este un bun elev studiind experiența occidentală. Cu ceva timp înainte, în presă au apărut citate din declarația unui analist politic rus, precum că și Moscova și Tiraspolul s-au lansat într-o studiere profundă a scenariului din Kosovo, pentru învățarea lecției și implimentarea ei în cazul conflictului transnistrean. Similar cu ceea ce presa pro-Kremlin a numit în cazul Kosovo ar fi „independență fără a fi numită independență”, regiunea moldovenească rebelă ar putea fi „federalizată fără ca aceasta să se numească federalizare”. Informația despre o înțelegere secretă cu Rusia a fost scursă presei, ea presupunând alegeri înainte de termen atât în Chișinău, cât și în Tiraspol. Planul oferă funcționarilor de la Tiraspol o cotă în Parlamentul de la Chișinău și posturi de conducere în Guvern, toate urmînd construirea încă a unui mecanism de control al Kremlinului asupra Moldovei. Sunt multe fapte care sugerează

că suspicioasa înțelegere cu Rusia realmente există și că rămâne pe ordinea de zi atât a Moscovei, cât și a Chișinăului. Președintele moldovean a enunțat el însuși ideea de a sfârși problema Transnistriei pe calea alegerilor simultane pe ambele maluri, fără ca să se formeze preliminar instituții democratice în teritoriul separatist. De fapt, pentru mai mulți actori aceasta pare a fi soluția ideală ce ar satisface atât Kremlinul, cât și Tiraspolul, din moment ce îi va permite primului înțelegerea controlului asupra Chișinăului, iar ultimului – să se mențină la putere și să-și protejeze averea obținută ilegal. Actuala conducere de la Chișinău, și anume PCRM, de asemenea va primi posibilitatea de a-și reface popularitatea înainte de alegerile parlamentare din 2009. Ea speră la obținerea unui număr semnificativ de alegători activi pro-ruși. Oare cât de real este acest lucru?

Unificare în stil comunist

Pe 20 iunie curent Anatolii Locot, un deputat al Dumei rusești, de asemenea reprezentând și Partidul Comunist al Federației Ruse (PCFR), a vizitat Moldova la ordinul liderului PCFR, Ghenadii Ziuganov. El a inaugurat oficiul public al liderului PCFR pentru locuitorii din Tiraspol, urmărind popularizarea partidului său și consultarea privind obținerea cetățeniei ruse. Locot a declarat că PCFR este astăzi unul din cele mai eficiente instrumente a Federației Ruse în rezolvarea problemei transnistrene și că noul oficiu poartă o „importanță politică excepțională”, odată ce influența partidelor comuniste este semnificativă și în Moldova și în Transnistria. El s-a întâlnit cu diplomații ruși din Chișinău, conducerea PCRM, comuniștii din Transnistria și cu Sovietul Suprem din Tiraspol. Acest desant al comuniștilor ruși în Transnistria pare a avea drept scop edificarea unui puternic electorat comunist, în așteptarea următoarelor alegeri parlamentare în Moldova.

Este prea devreme pentru a face unele concluzii, dar se impun atenției două lucruri. Locot a accentuat că principala problemă între Tiraspol și Chișinău ține de faptul că locuitorii Transnistriei „nu se concep ca nefiind o parte a Rusiei”, în timp ce Moldova optează să se alăture Uniunii Europene. De asemenea, în partidul comunist din Moldova sunt forțe ce tânjesc după grandoarea Uniunii So-

vietice. Anume aceste puteri au fost menționate de Ziuganov luna trecută ca reprezentând conducerea PCRM și fiind suporteri ai ideii de refacere a ceea „ce a fost odată un stat grandios”. Toate acestea ar explica de ce multe dintre inițiativele pro-europene ajung să fie blocate de grupul parlamentar PCRM, fapt ce nu permite discutarea lor în continuare în sesiunile parlamentare. Similar a fost destinul recent-redactatului proiect al Concepției securității naționale, care a fost estimat de către membrii parlamentari comuniști ca fiind mult prea pro-occidental. Ei au împiedicat avansarea documentului, urmărind redactarea adițională a acestuia înainte ca să fie prezentat pentru discuții largi în Parlament.

Aceasta ar fi pe departe unicul caz, când conducerea comunistă împiedică și chiar pune în pericol interesele Moldovei din cauza diferitelor motive. Încercările ei de a controla segmentul politicii externe ce implică Rusia a devenit anecdotică. Ministerele și ambasadele Moldovei în străinătate au ajuns la aceea că trebuie să confirme de fiecare dată cu Președenția chiar și lucrurile simple și de rutină așa cum sunt poziții politice deja stabilite, declarații, interviuri și cuvântări ale diplomaților și oficialilor. Instituțiile moldovenești au dreptul să enunțe doar texte care au trecut cercetarea minuțioasă a administrației prezidențiale. Deseori modificate până la o schimbare totală, acestor texte le lipsește limbajul profesional și fiind greoaie și neclare colegilor străini. Micromanagementul, conflictele de interese nesoluționate, și utilizarea neeficientă a resurselor umane stânjesc dezvoltarea inițiatvei, creativității și gândirii nestandardde printre oficialitățile publice, făcând Moldova slabă și vulnerabilă în afacerile ei externe.

Alt exemplu de lipsă de previziune și analiză minuțioasă este întrebarea de înlocuire a așa-numitelor forțe de menținere a păcii rusești. Conducerea Moldovei insistă asupra transformării acestei misiuni pacifitoare, detașând în loc în Transnistria un contingent multinațional de observatori civili. Și totuși, ea nu explică cum presupune să soluționeze problema grupurilor armate ce se află în serviciul Tiraspolului acum, și care este mult mai numeros decât Armata Națională a Moldovei. Acest lucru devine extrem de important în cazul când liderul separatist Igor Smirnov a declarat recent că înlocuirea pacificatorilor ruși se va solda cu violențe

și măceluri pe malul stîng. Și chiar experiența pacificatoare internațională a demonstrat că doar un mandat robust care determină capabilități militare și condiții clare menite să sprijine acordul între părți, are șanse de succes. Ignorarea acestor realități va forța Moldova să apeleze continuu la comunitatea internațională pentru ajutor de a opri grupurile paramilitare ilegale.

Prognoze

Perioada de toamnă va fi marcată, cel mai probabil, de tensiuni atât în interiorul PCRM, cât și între comuniști și opoziție. Amenințarea unei crize sistemice, reală sau artificial creată, manifestată prin incapacitatea Parlamentului de a funcționa eficient se va mări. Existența discrepanțelor semnificative dintre membrii partidului comunist va face mai dificilă atragerea suportului pentru unele eforturi ale PCRM-ului, și ar putea amîna o criză totală pe țară. Necesitatea de înfruntare a consecințelor secetei și panicii populației ce urmează din aceasta pot servi la fel de bine ca factori unificatori în politica internă, dacă vor fi adresați în mod corect. Și totuși, intenția de a provoca alegerile înainte de termen va continua să rămînă pe locul de frunte în agenda partidului de guvernământ.

Recenta declarația a lui Voronin privitor la nepregătirea Moldovei de a primi statutul de țară asociată UE, la fel ca și îndemnul său demonstrativ lansat ministrului apărării de a întepi cooperarea cu NATO, sugerează un stop în relațiile Moldova – UE. În loc de aceasta, Chișinăul va concentra eforturile asupra obținerii mai multor preferințe comerciale și facilităților de vize, urmărind reducerea presiunii din partea populației țării îngrijorate de stagnarea integrării europene. Astfel, partidul comunist va putea pretinde îmbunătățiri la capitolul de integrare în UE, în timp ce realmente nu va fi produs nici un pic de mișcare pe calea atingerii statutului de membru UE.

În timp ce discuțiile private la capitolul conflictului transnistrean se vor intensifica, unele reușite sunt puțin probabile. Chiar dacă discuțiile la niveluri mai joase între Chișinău, Tiraspol și Moscova s-ar putea intensifica, Occidentul va continua să rămână observatorul cel mai prost informat. Motivul ar putea fi faptul că Chișinăul, dezamăgit de

ceea ce percepe drept inabilitatea Occidentului de a exercita presiune asupra Moscovei, a ales să joace după regulile Rusiei. Reguli care de fapt urmăresc excluderea UE și SUA din procesul de negocieri, forțându-le să accepte înțelegerile dintre Moscova și Chișinău post-factum.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) "Viitorul" reprezintă o organizație de cercetare, educație și de promovare, care activează într-o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, drept, științe politice, management instituțional și strategii.

Misiunea IDIS este de a contribui la creșterea unui mediu liberal și democratic în Moldova, ca și în alte democrații incipiente, consolidarea autorităților locale și regionale, oferirea de asistență la consolidarea societății civile în care cetățenii pot acționa în numele lor în temeiul drepturilor civile și politice de care se bucură; schimbul liber de informație și consolidarea scopurilor care întăresc guvernarea eficientă. IDIS a fost înființat în 1993 în calitate de organizație neguvernamentală, necomercială și non-politică.

IDIS reprezintă o platformă comună care reunește mai multe grupuri de intelectuali preocupați de succesul tranziției în țările lor spre economia de piață și societatea liberă. IDIS îi ajută pe cetățeni să-și consolideze energiile, valorile și virtuțile civice, oferindu-le suportul moral, intelectual și logistic, în ceea ce privește dezvoltarea de proiecte și inițiative. În virtutea acestei misiuni, IDIS a stabilit mai multe legături utile dintre mediul academic și cel al decidenților politici, generând o bază solidă pentru analiză de politici publice și recomandări pe diverse areale sensibile pentru interesul public, crearea și diseminarea de practici pozitive, standarde de bună guvernare și instrumente credibile de analiză economică. Există 4 domenii majore în care IDIS este implicat prioritar:

- * Procesele legate de transformările politice în Moldova, ca și în alte țări din regiune,
- * Analiză economică și predicții,
- * Buna guvernare
- * Cercetare academică, lucru în rețea și susținerea condițiilor necesare pentru pace, securitate și cooperare pe plan național și regional.

Adresa

Chisinau, 10/1, Iacob Hincu Str., 2009 MD, Republic of Moldova

Tel/fax: (+ 373/22) 21 09 32; 21.36.32; 22.71.30

E-mail: idis_viitorul@mdl.net

Web: www.viitorul.org

Opiniile exprimate aparțin doar autorilor acestei publicații.

Coordonare și distribuire a buletinului: Ghenadie Mocanu.

Pentru orice observații ne puteți scrie la adresa: ghenadie.mocanu@viitorul.org.